

BEOGRAD IZ ŽENSKOG UGLA

Komunistkinje, skojevke i narodne herojke

Ženski pokret i Omladinska sekcija Ženskog pokreta - Cara Lazara 11

Komunistkinje, pretežno studentkinje, ušle su 1935. u organizacije Ženskog pokreta gde su osnovale posebno krilo poznato kao Omladinska sekcija Ženskog pokreta. Prva predsednica je bila Mitra Mitrović, a zatim Slobodanka Boba Đorđević. Komunistkinje Omladinske sekcije Ženskog pokreta okupljene oko lista *Žena danas* predvodile su akcije za žensko pravo glasa 1939.

Logor Sajmište - Jevrejski logor Zemun

U Beogradu je 1941. formiran logor za Jevreje na Beogradskom sajmištu - Jevrejski logor Zemun. Posle „uništenja jevrejskog stanovništva“ (1942) logor je postao i Prihvatni logor Zemun gde su dovođeni ljudi iz čitave Srbije, ali i jugoistočne Evrope (Koljanin 1986: 345).

Milan Koljanin u tekstu „Represija kao sistem - logori u okupiranoj Srbiji 1941-1945“ navodi rezultate istrage Državne komisije za utvrđivanje zločina okupatora i njihovih pomagača: „... preko 40.000 ubijenih od toga 7000 Jevreja - po novim istraživanjima približno 6320“
www.starosajmiste.info/files/koljanin_represija_kao_sistem.pdf

O Sajmištu Jovan Bajford (Staro sajmište, mesto sećanja, zaborava i sporenja) kaže da je Jevrejski logor Zemun (Judenlager Semlin) bio je jedan od prvih koncentracionih logora u Evropi, namenski izgrađen za internaciju Jevreja. Od marta do maja 1942. oko 7 000 Jevreja, uglavnom žena, dece i starih (što je približno polovina jevrejske populacije u okupiranoj Srbiji) <http://www.semmlin.info>

Za drugi logor na Sajmištu (Anhaltelager), Koljanin piše da je „od početka maja 1942. do kraja jula 1944. u Prihvatni logor Zemun, drugi logor na Sajmištu, dovedeno nešto manje od 32.000 zatočenika... a da je ukupan broj žrtava tog drugog logora 12.884“ (<http://starosajmiste.info>). Jovan Bajford navodi da je broj žrtava drugog logora Sajmište 10 600 osoba <http://www.semmlin.info>

Pogubljenja logoraša i logorašica su vršena u oba logora i Jajincima, a od 1943. na Centralnom groblju i Jevrejskom groblju (Glišić 1971: 173-188).

Logor na Banjici

Logor na Banjici formiran je 1941, a rasformiran u oktobru 1944. Kako navodi Milan Koljanin u radu „Represija kao sistem - logori u okupiranoj Srbiji 1941-1945“ u istoriografiji „nisu potpuno razrešena pitanja broja zatočenika pojedinih logora, broja stradalih u njima“, a ostaju otvorena i pitanja političke, nacionalne i polne strukture zatočenih i ubijenih logoraša. Na sajtu Muzeja Banjičkog logora piše da je „kroz logor prošlo 24.000 zatvorenika, uglavnom Srba ali i drugih naroda“, i da je „do danas pouzdano identifikovano 4.200 streljanih logoraša, ali da tom spisku treba dodati hiljade zatočenika koji su odatle bili deportovani širom Evrope“ (www.mgb.org.rs/sr/stalne-postavke/banjički-logor/album/33).

U Arhivu Jugoslavije čuvaju se prikupljena imena ubijenih. (oni čije je pogubljenje upisano u banjičke knjige). Ukupan broj je blizu 4600 ljudi...“ (Begović, 1989. 119 - 123). Nekadašnji fašistički logor na Banjici danas je Muzej Banjičkog logora i u sastavu je Muzeja grada Beograda <http://www.mij.rs/>.

Dom Vera Blagojević, 27. marta 48

Udruženje studentkinja Beogradskog univerziteta osnovano je 1921. Članice Udruženja su 1924. osnovale Fond studentskog doma koji se punio prilozima ženskih organizacija, delom upisnine koju su plaćali studenti, donacijama Jugoslovenskog ženskog saveza i Rektorata Beogradskog univerziteta. Dom Udruženja studentkinja „Kraljica Marija“ izgrađen je 1. novembra 1937. Prva predsednica Odbora doma je bila dr Ksenija Atanasijević. Prva upravnik je bila Mila Dimić, književnica i glumica koja je doprinela da Dom bude organizovan prostor u kome su se dešavali različita kulturna dešavanja. Za vreme Drugog svetskog rata u Domu je bila nemačka kasarna. Od 1946. u zgradu se ponovo useljavaju studentkinje, a od 1947. Dom studentkinja nosi naziv “Vera Blagojević”.

KUĆE U BEOGRADU GDE SE ODVIJAO ILEGALNI RAD I GDE SU BORAVILI LIDERI/LIDERKE KPJ

Kuća dr Marka Solomonovića - Internacionalnih brigada 73

Kuća je bila sedište Gradskog komiteta KPJ za Beograd. Tadašnja adresa je glasila: Kotež Neimar, ulica Kraljevića Tomislava. Tu su tokom prvih godina rata radili u ilegali: Spasenija Cana Babović, Ljubinka Milosavljević „Srpkinja“, Blagoje „Blaško“ Nešković, Mitra Mitrović i drugi.

Zgrada Muzeja 4. jul - Bulevar Oktobarske revolucije 10

Zgradu je sagradio Vladislav Ribnikar 1934. Tu je 4. jula 1941. doneta odluka Komunističke partije Jugoslavije (KPJ) o podizanju ustanka protiv okupatora. U zgradi su boravili Josip Broz Tito, Edvard Kardelj, Ivo lola Ribar i drugi. Sada je to Memorijalni muzej ispred koga je podignut spomenik “Poziv na ustanak”, rad vajara Vojina Bakića.

Muzej ilegalnih partijskih štamparija - Banjički venac 12

Zgradu je projektovao arhitekta Đorđe Stanić 1941. U njoj je od 1. avgusta 1941. pa do 3. avgusta 1943. radila ilegalna štamparija Centralnog komiteta Komunističke partije Jugoslavije (KPJ). Od 1950. zgrada je Memorijalni muzej.

Muzej Istorije Jugoslavije - Botičeva 5

Muzej 25. maj je otvoren 25. maja 1962., na sedamdeseti rođendan Josipa Broza Tita (1892-1980). Memorijalni centar „Josip Broz Tito“ formiran je u periodu 1982. -1996., sa ciljem da se prikupe predmeti i dokumenta vezani za Tita, da bi se negovala uspomena na njega. Spajanjem Memorijalnog centra Josip Broz Tito i Muzeja revolucije naroda i narodnosti Jugoslavije 1996. nastao je Muzej istorije Jugoslavije, koji se sastoji od sledećih celina: Muzej 25.maj, Stari muzej i Kuća cveća u kojoj je grob Josipa Broza Tita. <http://www.mij.rs>